

ÖSTEN MILSTAM

Bör Riksdagens mandatperiod förlängas?

I SNS Konjunkturråds rapport 1988 *Hur ska välfärden fördelas?* (Söderström [1988]) sägs (s 132) att det krävs – för att verkligen nå resultat i kampen mot inflationen – grundläggande institutionella förändringar vad gäller beslutsformerna i den ekonomiska politiken. Fem tänkbara förändringar anges. En av dem är ”att genom längre mandatperioder till Riksdagen skapa större incitament för den vid varje tillfälle sittande regeringen att investera i ’trovärdighet’, eftersom möjligheten att skörda frukterna av en anti-inflationspolitik under mandatperioden då ökar.”

Även om jag delar rådets syn på inflationsmålet är jag mycket kritisk mot tanken på en förlängd riksdagsmandatperiod. Jag tror en förlängning skulle medföra olägenheter som bör nämnas – eller åtminstone beaktas – i detta sammanhang.

En kategori av olägenheter är att den enskilde väljarens direkta inflytande minskar. Valrörelsen kan väl sägas skapa en mycket stor del av väljarens inflytande i politiken. Ifrågasvarande förlängning reducerar givetvis detta inflytande. Detta är allvarligt med tanke på att maktkoncentrationen till – och makten hos – regering och riksdag är utomordentligt stor, på bekostnad av de enskilda väljarna. Det kan nog också framhållas – kanske i linje med Rawls – att lidandet förlängs för de väljare som inte sympatiserar med regeringen.

En annan kategori av olägenheter skall ses mot bakgrund av att varje valrörelse i stort sett torde kraftigt stimulera de politiska partierna när det gäller effektivitet

och ambition. Effekten härav torde vanligen bli exceptionellt stor om fullständigt rollbyte genom valet sker för regering och opposition. Ett sådant rollbyte medför ju att nya partier får mer regeringsvana – med åtföljande realism inom partiet, värdefullt informationstillskott och tillfälle att ompröva gamla institutioner och lagar. Särskilt mer frekventa rollbyten torde också medföra att partianknytningen minskar i betydelse när det gäller mycket starkt befogade krav från olika minoritets- och intressentgrupper.

En tredje kategori av olägenheter sammanhänger med att en valrörelse ger det naturliga tillfället för varje parti att ompröva taktik och strategi med hänsyn till prioriterings- och värderingsförändringar hos väljarna. Med tanke på den snabba händelseutvecklingen kan man kanske tycka att redan tre år är en väl lång period.

Jag vill inte uttala mig i frågan om konsekvensen av en oförändrad mandatperiod på kortare sikt blev att den alltför starka inflationen bestod. På längre sikt finns ju alltid möjligheten att väljarna i valen prioriterar inflationsbekämpning högre. Man kan därför besinna det gamla talesättet i demokratier att väljarna har de politiker de förtjänar.

Pol mag ÖSTEN MILSTAM är bla författare till två debattböcker (1975 resp 1988).

Referens

Söderström, H T, (red), [1988], *Hur ska välfärden fördelas?* Konjunkturrådets rapport 1988. SNS Forlag, Stockholm.